

ANHOJ!

Vereniging Vrienden Nederland - Tsjechië & Slowakije

Ledenbrief nr. 335 februari 2018

INHOUD

Voorzitter	3
Bestuur	4
Aanmelden VNTS voorjaarsreis verlengd tot 7 maart	5
Terugblik Tsjechische presidentsverkiezingen	6
Nieuws van de stedenbanden	8
Sport	8
Slowaakse en Tsjechische Valse vrienden	9
In gesprek met: Lulu Lightning	10
Vier Slowaakse volksliederen Bartók	12
Tradities en folklore	13
Bezienswaardigheden in Slowakije:	
Kysuce, deel 1	14
Comeniusdag 2018	15
Tentoonstelling Het erfgoed van Comenius;	16
de geboorte van Tsjechoslowakije	16
Leergang Tsjechische kamermuziek	16
Evenementen	17
Agenda	18
Het "Geheime recept" voor čokoládové hrudky à la Božena	19

**Kopij voor Ahoj nr. 336,
kan ingeleverd worden tot
uiterlijk 20 maart 2018**

*Omslag: foto VNTS voorjaarsreis
2008. Gaat u weer mee?
(zie pag. 5)*

COLOFON

Ahoj!, de ledenbrief van de VNTS, verschijnt
tien keer per jaar. In juli en december is er
geen ledenbrief.

www.vnts.nl

www.facebook.com/Vereniging.VNTS/

Uitgever:

VNTS, Ranonkelstr. 123, 2565 BC Den Haag

Redactie-adres ledenbrief:

Ahoj!,
p/a Boženka Vermeulen
Scheitweekseweg 2, 3233 LT Oostvoorne
redactie@vnts.nl

Advertenties: tarieven kunnen worden
opgevraagd bij de redactie.

Bestuur:

Ingeborg Kriegsman, voorzitter
Kleefsehoek 220, 6711 SJ Ede
E-mail: ingeborg@vnts.nl

Bert Marcus, vice-voorzitter, secretariaat en

archief

Ranonkelstraat 123, 2565 BC Den Haag

E-mail: bert@vnts.nl

Joost Koch, penningmeester

E-mail: joost@vnts.nl

Božena Kooy-Volfova, evenementen

E-mail: bozena@vnts.nl

Ledenadministratie:

Božena Kooy-Volfova,
Salamander 130, 1187 BS Amstelveen
E-mail: bozena@vnts.nl

Contributie:

Lidmaatschap loopt per kalenderjaar:
A-leden (alleenstaanden): € 27,50
G-leden (gezin): € 35,00
Buitenlandleden: € 38,50
Donateurs (organisaties): min. € 45,00

Opgeven als lid of donateur via de website
of schriftelijk naar de ledenadministratie.

Opzeggen uitsluitend schriftelijk voor

1 november van het lopende jaar.

IBAN: NL56INGB0000379543

BIC: INGBNL2A

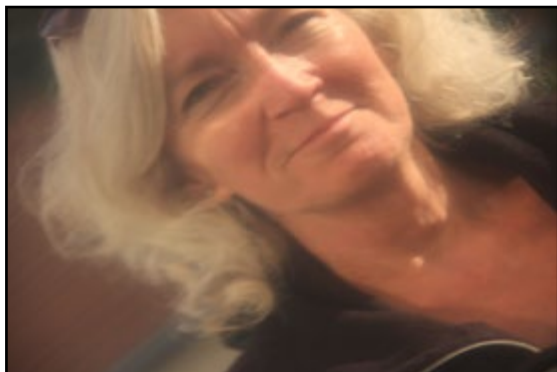
Drukwerk:

Print Service Ede, Ede

© Copyright: Niets uit deze uitgave mag
worden veeveelvoudigd en/of openbaar
gemaakt d.m.v. druk, fotokopie, internet
of welke andere wijze dan ook, zonder
toestemming van de uitgever.

ISSN: 1383-0899

VOORZITTER

Lieve vrienden en vriendinnen,

De komende maand staat voor een groot deel in het teken van Comenius. Ooit is er sprake van geweest dat op het Valeriusplein in Amsterdam een monument voor hem zou verrijzen. Het is echter nooit verder gekomen dan het plaatsen van de eerste steen in 1920 ter gelegenheid van zijn 250e sterfdag. Vorig jaar is deze steen tijdelijk verwijderd en nu wordt de gerestaureerde steen binnenkort opnieuw geplaatst.

Een paar dagen later opent een nieuwe tentoonstelling in het Comeniusmuseum: Het erfgoed van Comenius; de geboorte van Tsjechoslowakije. Honderd jaar onafhankelijkheid van Tsjechië en Slowakije wordt vormgegeven in een fraaie tentoonstelling. De tentoonstelling probeert ook steeds een link te leggen naar Comenius en naar Nederland. Daarmee wordt in Nederland de aftrap gegeven voor dit bijzondere jaar voor Tsjechië en Slowakije.

En dan weer een paar dagen later wordt de Comeniusdag gevierd in de grote kerk in Naarden, waarbij de Comeniusprijs zal worden uitgereikt aan Minister van Staat Herman D. Tjeenk Willink. Volgens de jury heeft Tjeenk Willink zich met zijn werk en in zijn publicaties met hart en ziel ingezet voor de democratisch rechtsstaat, de staat die het ons allen mogelijk maakt om te leven in een samenleving die Comenius voor ogen had.

Op 24 maart houden we onze jaarlijkse ledenvergadering. We hopen dat het in orde komt met de vergaderstukken in verband met een langdurig en ingewikkeld internet-probleem bij het secretariaat. We hopen dat dit nu snel opgelost is (het duurt al enkele weken) waardoor de stukken voor de vergadering op tijd gereed zijn.

Op pagina 3 vindt u meer informatie over de ledenvergadering.

In deze Ahoj! leest u ook meer over de komende voorjaarsreis. De aanmelddatum is verlengd tot 7 maart, dat geeft u iets meer tijd om de beslissing te nemen over het deelnemen aan de reis.

Ik wens u veel leesplezier in deze Ahoj! en hoop u de komende maand op meerdere plaatsen te ontmoeten.

Ingeborg Kriegsman

BESTUUR

ALGEMENE LEDENVERGADERING 24 MAART

Op zaterdag 24 maart bent u vanaf 13.30 uur van harte welkom in 't Koetshuis, Spoorlaan 34, 3862 AD Nijkerk. De Algemene Ledenvergadering 2018 van de VNTS plaats vanaf 14:00 uur.

Dit jaar zijn Bert Marcus (vice-voorzitter/secretaris en archief) en Božena Kooij (ledenadministratie, activiteiten) aftredend en herkiesbaar.

Vorig jaar is het secretariaat weer teruggegaan naar Bert, maar we stellen het zeer op prijs wanneer iemand dit van hem zou willen overnemen. Conform de statuten kunnen (tegen)kandidaten zich tot vier weken voor de Algemene Ledenvergadering aanmelden bij het bestuur.

Het jaarverslag over 2017 is met ingang van 10 maart als pdf-bestand op te vragen bij de secretaris. Wanneer u niet beschikt over een computer, kan het ook in geprinte vorm worden aangeleverd. Ook daarvoor kunt u een bericht sturen naar de secretaris: Bert@vnts.nl.

Gezien de technische problemen op dit moment is het belangrijk een cc te sturen naar de voorzitter: Ingeborg@vnts.nl.

DIGITALE AHOJ!

Wilt u de afbeeldingen in kleur zien? Vindt u het vervelend om een lange link over te typen zodat u een video of website kunt bekijken?

In de digitale Ahoj! zijn de afbeeldingen in kleur en kunt u op de linkjes klikken, waardoor u direct op de betreffende website terecht komt. Ook is de inhoudsopgave aanklikbaar, zodat u snel bij het artikel bent. De digitale Ahoj! wordt ook nog eens direct verzonden zodra deze gereed is. Dat scheelt toch al 4 à 5 dagen met de postverzending.

Wilt u de Ahoj! digitaal ontvangen? Stuur een e-mail naar: redactie@vnts.nl.

AANMELDEN VNTS VOORJAARSREIS VERLENGD TOT 7 MAART

Als u een mooie belevenis wilt hebben dit voorjaar, is de reis door Walachië, Orava en Silezië iets voor u. De reis zal plaatsvinden van zondag 29 april t/m zondag 6 mei 2018. Er wordt eerst gereisd met een rechtstreekse vlucht vanuit Amsterdam naar Katowice. Vanaf het vliegveld reist u naar de Tsjechische grens, richting Silezië. Een gebied bekend om de zware industrie, maar de moeite waard om te bezoeken.

De eerste overnachtingsplaats is in de Beskiden, waar u drie nachten verblijft. Daarna worden er nog vier nachten doorgebracht in de Slowaakse regio Orava. Tien jaar geleden ging de voorjaarsreis hier ook naartoe!

De reis kost rond de € 790 met o.a. de vlucht, rondreis per touringcar, overnachtingen en reisleiding inbegrepen.

U kunt zich nog tot 7 maart 2018 (verlengd!) voor de reis opgeven bij: Janka Fečková, Tsjechië Tours, van Houtenstraat 17, 3601 XH Maarssen, tel. 030-320 06 49; e-mail: info@tsjechietours.nl.

Uitgebreide details over deze voorjaarsreis, speciaal voor VNTS-leden, kunt u lezen in de Ahoj nr. 334 van januari 2018.

TERUGBLIK TSJECHISCHE PRESIDENTSVERKIEZINGEN

Eén van de belangrijkste staatkundige veranderingen in het hedendaagse Tsjechië is dat de president sedert 2013 rechtstreeks verkozen wordt. Dit in tegenstelling tot de periode 1993-2013, toen Sněmovna (de Tsjechische Tweede Kamer) en Senaat in een gezamenlijke zitting de president kozen.

Met een zittingstermijn van vijf jaar impliceert dit dat nu, begin 2018, de Tsjechische bevolking én de in het buitenland wonende Tsjechen naar de stembus mochten om hetzij een opvolger te kiezen voor Miloš Zeman, de huidige president, hetzij hem een tweede termijn te gunnen.

Al heeft de Tsjechische president een voornamelijk ceremoniële functie, op de achtergrond vervult hij een niet onbelangrijke rol. Zo wijst hij de regeringsformatie aan en flatteert hij benoemingen bij de rechterlijke macht en de centrale bank. Ook heeft hij het prerogatief amnestie te verlenen – een aspect waarvan de concretisering niet alleen tijdens Havel's presidentschap maar ook tijdens Zeman's eerste termijn aan kritiek blootstond.

Zijn er overeenkomsten en verschillen tussen de uitslag in 2013 en nu?

In beginsel vinden de presidentsverkiezingen in twee rondes plaats, tenzij één kandidaat al in de eerste ronde de absolute meerderheid behaalt. Noch in 2013, noch dit jaar was dat het geval. Zeman nam het destijds in de tweede ronde op tegen Karl Schwarzenberg, ondermeer voormalig minister van Buitenlandse Zaken en geestverwant van Václav Havel. Dit jaar was de relatief onbekende Jiří Drahoš, president van de Academie van Wetenschappen, zijn tegenstander.

Een overeenkomst tussen 2013 en 2018 is dat ook dit keer de potentiële kandidaten qua leeftijd vrijwel alleen vijftigers, zestigers én uitsluitend mannen waren. Hiermee samenhangend zien we dat de achtergrond van een kandidaat nog altijd scherp tegen het licht wordt gehouden, in het bijzonder of hij op enigerlei wijze voor de geheime dienst (StB) actief was. Dit ondanks het feit dat de Fluwelen Revolutie inmiddels bijna drie decennia achter ons ligt.

Evenals bij verkiezingscampagnes in andere landen spelen de media een grote rol: er was in de week voorafgaand aan de tweede ronde een televisiedebat tussen de beide overgebleven kandidaten, Zeman en Drahoš op zowel de commerciële als de publieke omroep. Het tweede debat via live stream volgend viel mij op wat beiden voor verschillende persoonlijkheden zijn. Miloš Zeman liet zich voorstaan op zijn ruime politieke ervaring en interrumpeerde soms op een lichtelijk agressieve manier de debatleider herhaaldelijk. Jiří Drahoš leek het met zijn correcte, wat afstandelijke uitstraling niet te lukken zich aan zijn underdog positie te ontworstelen. Merkbaar werd dat de sociale media, met name Facebook, een veel prominentere plaats innamen, veelal ten gunste van Drahoš.

In de eerste ronde – medio januari- verslagen kandidaten lieten zich qua steunbetuigingen niet onbetuigd. Zo is het niet verbazingwekkend dat Tomio Okamura zich pro-Zeman uitsprak. SPD, zijn nog jonge, ultrarechtse partij SPD, was de grote winnaar van de parlementsverkiezingen in oktober jongstleden. Saillant detail: Okamura sneefde in 2013 als presidentskandidaat in de eerste ronde. Als aanhanger van Drahoš mengde ook de inmiddels tachtigjarige Karl Schwarzenberg zich even in het debat.

Qua verkiezingsthema's is het grootste verschil met vijf jaar geleden dat migratie en "Europa" dit keer centraal stonden.

Wat migratie betreft bleef Zeman spelen op de angst voor islamitische invloeden (in lijn met het traditioneel sterk naar binnen gerichte karakter van de gemiddelde Tsjech?). Zowel Zeman als Drahoš zijn tegenstander van de bindende EU- regel, die aan de afzonderlijke lidstaten een opname-quotum van op te nemenvluchtelingen oplegt. Naast de vraag of in Europa niet vooral het nationale belang en –identiteit voorop moet staan, speelde hier mee dat Drahoš in tegenstelling tot Zeman de, sedert de annexatie van de Krim, tegen Rusland geldende sancties steunt.

De aanloop naar de presidentsverkiezingen vertoonde dus een verwevenheid van binnen- en buitenlandse politieke elementen. Bleek deze verwevenheid nu ook uit de definitieve uitslag?

De resultaten van de kraje (www.volby.cz en www.info.cz/presidentské-volby-2018) tonen een patroon dat er in grote lijnen als volgt uitziet:

- als voorheen een tweedeling tussen de meer liberale, stedelijke kiezer en het behoudende platteland. Voorbeeld: Plzeňský kraj en Jihomoravský kraje stemden in hun totaliteit op Zeman: Plzeň-město en Brno-město echter op Drahoš, evenals Hlavní Město Praha;
- het, op de beide kandidaten afzonderlijk uitgebrachte, aantal stemmen verschilde veelal percentageel marginaal. Exemplarisch is de uitslag in de stad Kutná Hora –de nieuwe woonplaats van onze penningmeester. Drahoš verloor hier met zeven (!) stemmen) verschil van Zeman;
- in weerwil van afkeer van Zeman's wens voor warmere betrekkingen met Rusland en China kiest men voor consolidatie en vertrouwdheid: de politiek onervaren Drahoš miste overtuigingskracht in de debatten.

Is er een voorzichtige voorspelling te geven over hoe Zeman's tweede ambtstermijn zal verlopen, vooropgesteld dat hij deze uitdient? Over dit laatste leven enkele twijfels gegeven zijn fragiele gezondheid .

Op Europees gebied zal hij niet alleen volharden in zijn verzet tegen de vluchtelingenquota maar kan ook de vraag gesteld worden of Tsjechië binnen de Visegrad-samenwerking (V-4) niet meer in de richting van de die-hards Polen en Hongarije zal lonken. De, mijns inziens belangrijke, introductie van de euro zal voorlopig niet aan de orde zijn – alleen al om de binnenlandse weerstand hiertegen.

Op binnenlandspolitiek gebied kan de immer moeizame verstandhouding tussen Andrej Babiš en Zeman een rol spelen. Babiš' minderheidsregering viel medio januari, pal voor de eerste verkiezingsronde. Vervolgens had de president geen ander alternatief voorhanden dan Babiš wederom te verzoeken een kabinet te formeren. Streven is dat dit voor 8 maart rond is.

Geïnspireerd door het Britse voorbeeld opperde Zeman tijdens de verkiezingscampagne de mogelijkheid van een referendum over het Tsjechische EU-lidmaatschap. Recentelijk heeft de SPD in het parlement een wetsvoorstel ingediend om het houden van referenda mogelijk te maken: interessant is of de president op zijn idee terugkomt. Dit geldt ook voor zijn voornemen om tijdens zijn tweede ambtstermijn meer baan te geven aan 'actief burgerschap' , oftewel meer invloed van de Tsjechische burger op politiek en maatschappij.

Miloš Zeman legt op 8 maart aanstaande in Hradčany's historische Vladislavzaal de eed af als president van de Tsjechische Republiek. Hij is hiermee de laatste van het drietal dat sedert de Fluwelen Revolutie mede het gezicht bepaalde van Tsjechië, binnenlands en in het buitenland –Václav Havel, Václav Klaus en hijzelf.

Voor 'Hradwatchers' breken (nog) boeiende(r) tijden aan.....

Door: Franta Wijchers

NIEUWS VAN DE STEDENBANDEN

VEENENDAAL – OLOMOUC

Het 25-jarig jubileum van Veenendaal – Olomouc krijgen steeds meer vorm. Op 14 april zal een grote delegatie uit Olomouc aanwezig zijn, onder wie burgemeester van Olomouc Antonín Staněk, leden van de brandweer, milieuwerkers, een aantal muzikanten, en Michael Bartos en Soňa Horka. Van Veenendaal zijn (oud) burgemeesters en de waarnemend burgemeester aanwezig.

Op zaterdag 14 april is de officiële viering met activiteiten, muziek en in aanloop naar de festiviteiten zijn in de Cultuurfabriek en het Gemeentehuis exposities.

Meer informatie kunt u vinden op de website <http://veenendaal-olomouc.eu/>.
Contact of aanmelden voor de nieuwsbrief: info@veenendaal-olomouc.eu.

SPORT

OLYMPISCHE WINTERSPELEN 2018

De olympische sporters zijn weer huiswaarts gekeerd en we mogen trots zijn op de atleten uit Nederland, Tsjechië en Slowakije. Samen werden 30 medailles meegenomen uit PyeongChang; 11 gouden, 10 zilveren en 9 bronzen. Nederland verschijnt met de meeste medailles op de 5e positie in het medaille klassement, maar Tsjechië en Slowakije staan beide, respectievelijk in de top 20.

MEDAILLES					
#	LAND	G	Z	B	T
1	 Noorwegen	14	14	11	39
2	 Duitsland	14	10	7	31
3	 Canada	11	8	10	29
4	 Verenigde Staten	9	8	6	23
5	 Nederland	8	6	6	20
14	 Tsjechië	2	2	3	7
17	 Slowakije	1	2	0	3

SLOWAAKSE EN TSJECHISCHE VALSE VRIENDEN

In 1986 nam ik in Bratislava deel aan de cursus ‘Slowaakse taal en cultuur’, ook wel Studia Academica Slovaca (SAS) genoemd. Er waren meer dan 150 deelnemers uit meer dan 30 landen; ik vond het erg gezellig en interessant. ‘s Ochtends waren er conversatie- en grammaticalessen, ‘s middags lezingen en excursies. Op een middag gingen we met een groepje naar een museum, met de tram. Het was tamelijk druk en de meesten van ons moesten staan. Op een bepaald moment riep één van ons, een Oostduitser, luidkeels: ‘pozor, kurva’. In zijn moedertaal zou hij waarschijnlijk hebben gezegd: ‘Achtung, Kurve’ (pas op, een bocht), maar zijn ‘vertaling’ in het Slowaaks betekende: ‘pas op, een hoer’. Ik zag een paar vrouwen gegeneerd uit het raam kijken; in die tijd gebruikte je nog geen schuttingtaal in het openbaar.

Zulke woorden die je in twee talen ongeveer gelijk uitspreekt of schrijft, maar die iets verschillends betekenen, noemt men in de taalkunde ‘valse vrienden’. Ook al zijn ze vals, ze leken me bij uitstek geschikt voor een stukje in het blad van de Vereniging Vrienden Nederland - Tsjechië & Slowakije. Dus ik vroeg me af of ik in het Slowaaks of Tsjechisch woorden kon vinden die je in het Nederlands of Fries ongeveer net zo uitspreekt, maar die toch een andere betekenis hebben. Ik kon er zo direkt wel een paar bedenken: vlak (trein), kam (waarheen), plot (omheining), bol som (ik was), het Tsjechische woord loket (elleboog) en het Slowaakse skôr, dat je net zo uitspreekt als het Friese woord skuor (scheur).

Vervolgens haalde ik Kramers woordenboekje Slowaaks er bij en vond nog veel meer. Uiteindelijk heb ik een lijst gemaakt van meer dan 130 valse vriendenparen en deze op mijn website gezet: <http://www.pyqrs.eu/Slowakije/> Soms aarzelde ik of de schrijfwijze of uitspraak wel voldoende overeenkwamen om woorden tot valse vrienden te bestempelen. Moet je bijvoorbeeld het woord chata (huisje) nu wel of niet opvatten als valse vriend van het Nederlandse (Engelse?) woord chatten? En moet je er woorden toe rekenen die van een verschillende woordsoort zijn, zoals raad (werkwoord of zelfstandig naamwoord) en rád (blij, bijvoeglijk naamwoord)? Aan de andere kant zijn woorden die (ongeveer) dezelfde betekenis hebben, geen valse, maar echte vrienden. Denk bijvoorbeeld aan raam - rám.

Ter afsluiting volgt hieronder een selectie uit mijn lijst.

Nederlands	Slowaaks	Nederlandse vertaling
boerka	búrka	onweersbui
cello	čelo	voorhoofd
dom	dom	huis
douche	duša	ziel
kachel	kachle	tegel
les	les	bos
moi (Groningse groet)	môj	mijn
oever	úver	lening
(hokus) pokus	pokus	poging
plat	plat	betaling
terras	teraz	nu
zanik(en)	zánik	ondergang

Op Wikipedia staat meer informatie over het onderwerp: https://nl.wikipedia.org/wiki/Valse_vrienden.

Door: Sytse Knyppstra

IN GESPREK MET: LULU LIGHTNING

Ik ontmoet Lulu op dinsdagavond in de Czechoslovak bar in Amsterdam. Een half uur voor de vertoning van de Tsjechische film *Šakalí léta*. Lulu organiseert deze Tsjechische filmavond en andere Tsjechische evenementen in Nederland. Het leek me daarom geen slecht idee om haar eens te interviewen. Wie is Lulu en wat voor Tsjechische evenementen organiseert ze zoal?

Lulu's echte naam is Lucie. „*In Tsjechië wordt Lucie vaak afgekort tot Lu. In Tsjechië werd ik al Lu of Lulu genoemd.*” En Lightning? „*Ik had als kunstenares een volledige naam nodig en vond Lightning wel leuk klinken.*” Lulu maakt illustraties en is daarnaast ook fotografe. Ze woont al 15 jaar in Nederland: „*Ik kwam hier voor plezier, om te reizen, maar ik was onder de indruk van Amsterdam, dus ik besloot te blijven. Amsterdam is voor mij een planeet op zich. Je ontmoet hier mensen uit de hele wereld. Voor mij als kunstenares is dit een paradijs. Het is ook niet ver van Tsjechië. Ik heb op verschillende plekken in Amsterdam gewoond, maar de mooiste plek was WaterLuLuplein.*” Dat is overigens 'Luluiaans' voor Waterlooplein. Het Waterlooplein is niet ver van het Tsjechisch café, waar Lulu vrijwel elke maand Tsjechische filmavonden organiseert. De films zijn altijd komedies met Engelse ondertiteling.

Lulu organiseert ook elk jaar *Československý Mikuláš* in het Badhuis theater in Amsterdam. Een Sinterklaasfeest voor Tsjechische en Slowaakse kinderen in Nederland. Voorheen combineerde Lulu deze sinterklaasfeesten met een concert van een Tsjechische artiest. Afsluitend met een disco met uiteraard Tsjechische nummers. Tegenwoordig komt er na Mikuláš alleen een disco. In december 2016 stond er een reportage in de Volkskrant over Lulu's *Československý Mikuláš*. Lulu liep verkleed als duivel over straat. Samen met Sinterklaas en een engel. „*Het was heel leuk. Mikuláš ziet er hetzelfde uit als de Nederlandse Sinterklaas. Dus hij werd gelijk herkend. Alleen was men verbaasd bij het zien van de engel en de duivel.*” In Tsjechië wordt Sinterklaas vergezeld door een engel en een duivel.

Lulu heeft een paar concerten in Amsterdam georganiseerd. De bekende band *Psí vojáci* trad in mei 2013 op. De zanger Filip Topol was in die tijd al ziek en overleed een maand later. Dit was zijn laatste optreden. Een andere artiest is Jaroslav Hutka. Hutka vluchtte in 1978 naar Nederland en keerde na de fluwelen revolutie weer terug. Lulu nodigde Jaroslav Hutka uit om in Amsterdam op te treden. Het was zijn 1e bezoek aan Nederland sinds 20 jaar. Het organiseren van concerten kost veel geld, maar daarvoor heeft ze Bohemian Motion opgericht. Hiermee krijgt ze een kleine subsidie, dat de kosten voor de evenementen enigszins drukt. Een ander soort evenement in Amsterdam is Na stojáka. Een stand up comedy club, wat in Tsjechië erg bekend is. Lulu heeft Na stojáka een paar maal naar Amsterdam gehaald. Via Na stojáka Stojaka kreeg ze goede contacten met Tsjechische bands en kunstenaars.

Werkt Lulu ook samen met het Tsjechisch Centrum? „Ik werk niet samen met het Tsjechisch centrum. Wel is het zo, dat het Tsjechisch Centrum twee keer Tsjechische artiesten naar mij heeft doorverwezen.”

Het organiseren van deze evenementen kost veel tijd en geld. Lulu weet ook niet of ze nog doorgaat met het organiseren van grote evenementen. De Československý Mikuláš en de filmavonden blijven. Wel zou ze graag een clubhuis willen hebben voor concerten en theatervoorstellingen. Niet alleen op Tsjechië gericht. Of Lulu nog een Tsjechische evenement op de planning heeft? „Ik wil in oktober een concert van Lenka Dusilová organiseren, maar dat hangt er vanaf of het financieel haalbaar is. Ik ben op zoek naar sponsors.”

Meer over Lulu, de evenementen en werk als kunstenaar:
www.lululightning.com

Website van de Czechoslovak bar in Amsterdam:
www.hetwapenvanlonden.nl

Door: Dolf Baas

VIER SLOWAAKSE VOLKSLIEDEREN BARTÓK

Componist, pianist en ethnomusicoloog Béla Bartók (1881–1945) is geboren in Nagyszentmiklós, Hongarije (tegenwoordig Sânnicolau Mare, Roemenië). Zijn moeder Paula Voit was afkomstig uit Bratislava, waar hij zijn muziekstudie met pianoles begon en vervolgde aan het conservatorium in Budapest. Zijn pianoleraren in Bratislava waren achtereenvolgens Ludwig Burger, László Erkel (1894-1896) en Anton Hyrtl. In 1904 begon hij volksliederen te verzamelen, welke hij opnam met een grammofoon en documenteerde. Tussen 1907 en 1934 was hij professor piano aan het conservatorium in Budapest. Zijn muzikale oeuvre bestaat uit een opera, twee balletten, orkestrale muziek, kamermuziek, en arrangementen van volksliederen.

De door Béla Bartók opgebouwde collectie Slowaakse volksliederen bevat 3409 volksliederen en instrumentaties en 4500 Slowaakse teksten van volksliederen. Deze collectie werd eerst in 1928 overgedragen aan het Matica Slovenská Instituut en wordt nu bewaard in de Nationale Bibliotheek in Martin.

Met name door de uitgebreidheid van deze Slowaakse collectie werd in 2004 Béla Bartók's verzameling van Slowaakse volksliederen formeel aanbevolen om opgenomen te worden in de internationale index "UNESCO The memory of the world".

De vier Slowaakse volksliederen (Štyri slovenské ľudové piesne) (András Szóllósy (Sz.) 70), voor gemengd koor met pianobegeleiding dateren uit 1917. Het is het enige koorwerk van Béla Bartók met pianobegeleiding. De liederen zijn gebaseerd op onderzoek naar volksliederen in de regio Zvolen dat uitgevoerd is door Béla Bartók vanaf 1915. Meer specifiek spelen deze volksliederen in de omgeving van Banská Bystrica en wel in de dorpen Poniky (www.poniky.sk), Hiadel (www.hiadel.sk) en Medzibrod.

De vier liederen zijn (met de begintekst in het Slowaaks):

1. Bruiloftslied uit Poniky: "Zadala mamka, zadala dcéru"
2. Lied van de hooioogsters uit Hiadel: "Na holi, na holi"
3. Danslied uit Medzibrod: "Rada pila, rada jedla"
4. Danslied uit Poniky: "Gajdujte, gajdence"

Het bruiloftslied uit Poniky is het meest dramatische en weemoedige van deze vier liederen. Een dochter verwijt haar moeder dat ze haar weggestuurd heeft uit haar vertrouwde dorp en omgeving om met een man te trouwen met wie ze niet gelukkig is. De overige drie liederen hebben traditionele thema's van het platteland: de hooioogst en twee volksdansen.

Het concert van gemengd koor Cantamus Alati met onder meer deze vier volksliederen - gezongen in het oorspronkelijke Slowaaks (ook te zingen in het Hongaars, Engels en Duits) - op het programma is op zondag 15 april vanaf 16.00 uur in de Antonius Abtkerk aan de Scheveningseweg in Den Haag. Een toegangkaart kost 12,50 euro (kinderen tot en met 14 jaar gratis, houders Ooievaarspas 7,50 euro). Kaarten zijn te koop voor aanvang van het concert aan de deur van de kerk of via de site www.cantamusalati.nl.

De informatie in dit artikel is grotendeels gebaseerd op het artikel “Béla Bartók’s Music Legacy in Slovak Ethnomusicology and Music Pedagogy” (Mgr. Iveta Štrbák Pandiová, PhD. Lecturer Department of Music Constantine the Philosopher University in Nitra Slovakia), in “American International Journal of Contemporary Research Vol. 2 No. 4; April 2012”

Uitvoering op 15 april 2018 door Cantamus Alati (Den Haag) van “Vier Slowaakse volksliederen” (Štyri slovenské ľudové piesne) van Béla Bartók

Door: Jacques Duivenvoorden

TRADITIES EN FOLKLORE

Wij zijn in de gelukkige omstandigheid dat wij Slowaakse televisie kunnen ontvangen. Wat mij steeds weer opvalt en boeit is de aandacht die gegeven wordt aan folklore. Dans, zang, klederdracht, iedere streek heeft wel zijn eigen kenmerken. Er worden door het jaar heen, diverse festivals georganiseerd die in het teken staan van folklore. Één van de bekendste is die van Terchová (terchova.sk), het dorpje van Janošík, de Slowaakse volksheld. Dit festival wordt jaarlijks in het 1e weekend van augustus georganiseerd (2018: 2 t/m 5 augustus).

Ook heeft Slowakije nog veel leuke tradities. Binnenkort is het weer Pasen. Als wij dan in Slowakije zijn, wordt ik op paaszaterdag uit de keuken verbannen. Als ik dan stiekem om de hoek kijk, zie ik de vrouwen bezig met koekjes bakken, ham koken, salades maken etc.

Op maandag 2e paasdag trek ik er met de mannelijke familieleden en vrienden al vroeg op uit. Gewapend met een zweepje, water en parfum gaan wij op pad en bezoeken we de vrouwelijke kennissen, alles wel op loopafstand want “achter het stuur; 0% alcohol”. Het zweepje om hen op hun achterste te slaan want ze moeten weer een jaar fit en fier blijven, het water om hen nat te gooien en de parfum om hen te sprayen want bloemen hebben water nodig en moeten lekker ruiken. Het gaat zogenaamd niet van harte want er wordt door de vrouwen flink wat af gegild. Maar als dank krijgen we toch een borreltje, salade met overheerlijke verse ham, en de zelf gemaakte koekjes bij de koffie. En dan naar de volgende., etc., etc., etc. .... En dan komen we weer thuis in opperbeste stemming.

En de vrouwen? Hun dag is ook geslaagd als ze zich vaak hebben moeten omkleden in droge kleren en de lekkernijen op zijn, want dan zijn ze populair bij de mannen.

Door: George Vermeulen

BEZIENSWAARDIGHEDEN IN SLOWAKIJE: KYSUCE, DEEL 1

Kysuce is de regio in noordwest Slowakije vernoemd naar de gelijknamige Kysuca rivier. Het wordt begrensd in het noorden door Polen, in het westen door Tsjechië en in het oosten door de regio Orava. Districten Cadca en Kysucké Nové Mesto maken deel uit van deze regio. Het is een schitterende regio met bossen, bergen en veel bezienswaardigheden aan de voet van de “Hoge Tatra”. Veľká Rača (1236 m) is het hoogste punt in de regio, tevens een bekend wintersport-oord en het symbool van Kysuce. Een hoogtepunt in de regio die de moeite waard is om te bezoeken is ook zeker Slovenský orloj in Stará Bystrica.

Slovenský orloj

U bent vast bekend met het astrologische klokwerk in Praag, de orloj aan de gevel van Staroměstská radnice – het Oudestadsraadhuis. De enige orloj in Slowakije staat in Stará Bystrica (19 km vanaf Cadca). Het bouwwerk is het grootste houten kunstwerk van Slowakije. De astrologische klok werd gebouwd tijdens renovaties van de Rínok sv. Michala en werd afgerond in 2009. Het is ontworpen door beeldhouwer Viliam Loviska

De compositie moet een zittende Madonna voorstellen, van Onze-Lieve-Vrouw van Smarten (Sedembolestná Panna Maria), patroonheilige van Slowakije.

In nissen van de klok zijn zes bronzen sculpturen geplaatst van belangrijke historische personen: de prins Pribina en koning Svätopluk, de grondleggers van de Slowaakse taal Anton Bernolák en Ludovít Stúr uit de 19e eeuw en vanaf de 20e eeuw Milan Rastislav Štefánik en Andrej Hlinka.

Elk uur verschijnen de heiligen die verbonden zijn met Slowakije: Cyrillus, Methodius, Svorad (Andrew-Zorard), Benedict, Gorazd, Bystrík en Vojtech (Adalbert van Praag).

Vychylovka

Iets voorbij Nová Bystrica vindt u ook het openlucht museum Vychylovka. Het dorpje telt 34 bouwwerken, die replica's zijn van architectuur uit de Kysuce regio. Er zijn regelmatig culturele activiteiten en voorstellingen.

Bij het openlucht museum hoort ook een historische switchback spoorlijn die werd gebruikt in de bosbouw. Voor de bezoekers rijdt op het spoor in het weekend een stoomlocomotief uit 1909 en doordeweeks een diesel locomotief uit 1882.

Informatie over het museum (in het Slowaaks) is te vinden op: <http://www.kysuckemuzeum.sk/muzeum-kysuckej-dediny>

De volgende keer vertel ik nog meer over de Kysuce regio. Wordt vervolgd!

Door: Boženka Vermeulen

COMENIUSDAG 2018

U bent van harte welkom op de Comeniusdag 2018 op zaterdag, 17 maart a.s. Voorafgaand aan het programma in de kerk zullen de ambassadeurs van Tsjechië, Slowakije, Polen en Hongarije met vertegenwoordigers van het gemeentebestuur van Gooise Meren om 12.45 uur een krans leggen bij het standbeeld van Comenius aan de Marktstraat. Om 13.00 uur begint het programma met de Comeniuslezing en de uitreiking van de Comeniusprijs in de Grote Kerk van Naarden.

De Comeniusdag met de Comeniuslezing en de uitreiking van de Comeniusprijs 2018 zal plaats vinden op 17 maart 2018. Voor meer informatie over deze dag en aanmelden:

<https://www.comeniusmuseum.nl/comeniusdag-2018.php>

TENTOONSTELLING HET ERFGOED VAN COMENIUS; DE GEBOORTE VAN TSJECHOSLOWAKIJE

In 1918 ontstond Tsjechoslowakije als nieuwe en onafhankelijke staat op de kaart van Europa. Deze gebeurtenis, nu honderd jaar geleden, vormt de aanleiding voor deze overzichtstentoonstelling waarin Comenius op verschillende manieren een rol blijkt te spelen. Deze tentoonstelling is tot stand gekomen in samenwerking met de drie Comenius Musea in Praag, Uherský Brod en Přerov in Tsjechië en het Tsjechisch Centrum in Rotterdam. In het kader van deze tentoonstelling wordt een lezingenreeks georganiseerd waarin belangrijke episoden uit deze recente geschiedenis zoals De Praagse Lente en Charta '77 verder worden uitgediept. De tentoonstelling is te zien in het Comenius Museum aan de Kloosterstraat 33 te Naarden van 16 maart tot en met 28 oktober 2018.

Meer informatie vindt u hier: https://www.comeniusmuseum.nl/news.php?news_id=439

LEERGANG TSJECHISCHE KAMERMUZIEK

Sjef en Fons de Kort vertellen tijdens een aantal weekenden dit jaar in het Comenius museum over Tsjechische kamermuziek en wordt deze muziek ten gehore gebracht. Het eerste weekend was op 10 en 11 februari in het kader van Mladi (1924) van Leoš Janáček. Voor wie dit gemist heeft, komen er nog twee weekenden met elk een ander thema:

Bohuslav Martinu, Nonet (1959)

Bezetting: fluit, hobo, klarinet, fagot, hoorn, viool, altviool, cello en contrabas.

Dit is een van de laatste werken van Martinu, een rijp werk dus. Hij componeerde dit terwijl hij ernstig ziek was en wist dat hij niet meer dan enkele maanden te leven had. Een prachtig en ook emotioneel werk. Weekeinde van 7/8 juli 2018.

Antonin Dvořák, Serenade opus 44

Voor twee hobo's, klarinetten, fagotten, drie hoorns, cello en contrabas.

Dvořák heeft zich voor dit werk laten inspireren door de Gran Partita van Mozart. Een geweldig stuk wat de vergelijking met Mozart zeker kan doorstaan. Weekeinde van 6/7 oktober 2018.

Voor wie is deze leergang en zijn deze weekeinden bestemd?

Deelname is mogelijk voor ervaren amateurs. Je moet in staat zijn zelfstandig je partij in te studeren. Tijdens de weekeinden wordt verondersteld dat de partij gespeeld kan worden en er alleen gewerkt hoeft te worden aan het samenspel en de muzikale interpretatie.

De kosten voor deelname bedragen 190 euro per persoon per bijeenkomst, inclusief koffie/thee en lunch in de middagpauze.

Inschrijven voor deze weekenden kan door middel van een mailtje aan het adres: tsjechischekamermuziek@gmail.com

EVENEMENTEN

BOEKEN – TENTOONSTELLING 12 WERELDEN

12 maart t/m 15 april 2018 - Groningen

Kinderboekillustratie is in Tsjechië een vak apart, met een rijke en lange traditie. In het kader van 100 jaar Tsjechoslowakije presenteert het Tsjechisch Centrum Nederland een tentoonstelling van Tsjechische kinderboekillustraties, voor jong en oud.

Info: <http://hague.czechcentres.cz/programma/meer/umeni-12-svetu-groningen/>

KUNST – STARTPOINT 2018

9 maart t/m 18 april 2018 – Amsterdam

De internationale kunstwedstrijd STARTPOINT biedt een podium aan net afgestudeerde kunstenaars uit heel Europa. Op vrijdagavond 9 maart vindt in Arti et Amicitiae (Amsterdam) een vernissage plaats met het werk van onder andere de jonge Tsjechische kunstenaar Pamela Kuťáková te zien.

Info: <http://hague.czechcentres.cz/programma/meer/startpoint-2018/>

DANS – KYLIÁN4ALL

29 maart 2018 – Rotterdam

Op donderdag 29 maart kunt u in de Rotterdamse Schouwburg de speciale familievoorstelling van de Tsjechische choreograaf Jiří Kylián bijwonen. Ton Wiggers en Roel Voorin Holt, de directeurs van Introdans, hebben vier hoogtepunten uit het oeuvre gekozen en laten de komische kant van Kylián zien. Vanaf 6 jaar.

Info: <http://hague.czechcentres.cz/programma/meer/tanec-kylian4all/>

MUZIEK – MYDY RABYCAD OPTREDENS

29 maart t/m 31 maart 2018 – Arnhem, Groningen & Amsterdam

In 2016 stonden ze al op Eurosonic Noorderslag, en nu zijn ze terug in Nederland! Het zestel van Mydy Rabycad uit Tsjechië brengt hun unieke mix van klassieke swing en moderne synthpop naar Groningen, Arnhem en Amsterdam.

29 maart: Luxor Live, Arnhem

30 maart: Simplon, Groningen

31 maart: Melkweg, Amsterdam

Info: <http://hague.czechcentres.cz/programma/meer/mydy-rabycad-tour-nl-2018/>

MUZIEK – DE 48 UUR VAN DVOŘÁK & JANÁČEK

9 t/m 11 maart 2018 – Philharmonie, Haarlem

Ruim baan voor de Tsjechische grootmeesters Antonin Dvořák (1841-1904) en Leoš Janáček (1854-1928). Zij behoren tot de belangrijkste componisten van de Boheemse school. Het was vooral Bedřich Smetana die Dvořák inspireerde. Op zijn beurt zag Janáček Dvořák als zijn muzikale vader: hij schiep zijn melodieën uit mijn hart. Een dergelijke band kan door niets in de hele wereld verbroken worden.

Info: <http://www.theater-haarlem.nl/de48uurvan>

AGENDA

9 t/m 10 maart 2018 – De 48 uur van Dvořák & Janáček – Philharmonie, Haarlem (zie pag. 18)

9 mrt. t/m 18 apr. 2018 – Startpoint 2018 – Amsterdam (zie pag. 17)

12 mrt. t/m 15 apr. 2018 – Tentoonstelling 12 werelden – Groningen (zie pag. 17)

17 maart – Comeniusdag – Grote kerk, Naarden

15 april – Cantamus Alati concert met Pocta Tvůrcům – Antonius Abtkerk, Den Haag (<http://www.cantamusalati.nl/agenda/concert-15-april-2018>)

29 maart 2018 – Kylián4all – Rotterdam (zie pag. 17)

29 t/m 31 maart 2018 – Myfy Rabycad – Arnhem, Groningen & Amsterdam (zie pag. 18)

t/m 17 juni 2018 – Theatervoorstelling Buurman & Buurman – Diverse theaters (<http://www.buurmantheater.nl/>)

t/m 28 oktober – Tentoonstelling : De erfenis van Comenius – 100 jaar onafhankelijkheid Tsjechië en Slowakije.
– Comenius Museum, Naarden

Meer informatie over Tsjechische evenementen kunt u vinden op:

<http://hague.czechcentres.cz>

Meer informatie over Slowaakse evenementen kunt u vinden op:

<https://www.facebook.com/Embassy-of-Slovakia-in-the-Netherlands-281937278497066/>

HET “GEHEIME RECEPT” VOOR ČOKOLÁDOVÉ HRUDKY À LA BOŽENA

Dit speciaal op verzoek van dhr. en mevr. Engel(en?) die de chocolade hoopjes, die ik voor de Nieuwjaarsreceptie heb gemaakt, erg lekker vonden.

Ingrediënten:

1) pure chocolade - hoeveelheid mag u zelf bepalen – au bain laten smelten

2) deeg voor “Vosí hnízda” – dit zijn basis hoeveelheden:

160 gr. gemalen Piškoty (zeer geliefd bij kinderen)

160 gr. poedersuiker

60 gr. boter (niet te koud)

50 gr. gemalen noten – ik gebruik walnoten

1 soeplepel cacao

2 soeplepels Tsjechische rum

gesneden rozijnen en krenten ingemaakt in Tsj. rum (bijv. Božkov)

eventueel wat extra gehakte noten

Het deeg moet kneedbaar blijven. Dit deeg in de gesmolten chocolade toevoegen, ietsje laten afkoelen en met een theelepeltje hoopjes maken (ze moeten hun vorm behouden) en op aluminiumfolie plaatsen, eventueel bestrooien met gemalen noten of kokos en af laten koelen

De Piškoty en de Tsjechische rum, die wat zoetere smaak heeft, zijn te koop bij Tsjechshop via info@tsjechshop.nl

En nu is het geen geheim meer

En als extraatje – Hazelnoten in jasje

250 gr. bloem

200 gr. boter (kamer temperatuur)

20 gr. fijne kristalsuiker

1 zakje vanille suiker

Deeg maken. Elke hazelnoot omhullen met het deeg – niet te dik. Bakken in de voorverwarmde oven bij 150°C tot ze goudbruin zijn.

Door: Božena Kooy-Volfová

NUTTIGE ADRESSEN

Tsjechische Ambassade

Paleisstraat 4, 2514 JA Den Haag.
Tel: 070 3130031 ;
E-mail: hague@embassy.mzv.cz; URL: www.mfa.cz/hague

Nederlandse Ambassade in Tsjechië

Gotthardska 6/27, 160 00 Praag 6
Tel.: 00420 233 015200;
E-mail: pra@minbuza.nl

Slowaakse ambassade

Parkweg 1, 2585 JG Den Haag.
Tel. 070 4167777, e-mail: embassy@haag.mfa.sk;
URL: www.mzv.sk/hague

Nederlandse Ambassade in Slowakije

Frana Krala 5, 811 05 Bratislava 1
Tel.: 00421 2 5262 5081, e-mail: btl@minbuza.nl

Tsjechisch Centrum

Westersingel 9, 3014 GM Rotterdam.
Tel.: 010 2251713, e-mail: cchaag@czech.cz;
URL: www.hague.czechcentres.cz
Postadres: Paleisstraat 4, 2514 JA Den Haag,

Tsjechisch Bureau voor Toerisme/CzechTourism

Gatwickstraat 11, 1043 GL Amsterdam,
Tel.: 0615 696 875;
E-mail: amsterdam@czechtourism.com;
URL: www.czechtourism.com

CzechTrade Brussel

Rue du Trône 60, 1050 Brussel.
Tel: +32 22139460;
e-mail: brussels@czechtrade.cz;
URL: www.czechtrade.be

Tsjechisch Centrum Brussel

Rue du Trône 60, 1050 Brussel
Tel: +32 22139430;
e-mail: ccbrussels@czech.cz;
URL: www.czechcentres.cz/brussels

Nederlands-Tsjechische Kamer van Koophandel

Českomoravská 2420/15, 190 00 Praha 9
Tel. +420 774 002 201;
e-mail: nlchamber@nlchamber.cz

Czech Dutch Chamber of Commerce (CDCC)

Eurocenter II, Barbara Strozziilaan 364, 1083 HN
Amsterdam
e-mail: info@cdcc.nl

GTSM: Genootschap voor Tsjechische en Slowaakse Muziek

Hans Wallin, voorzitter
Prins Bernhardlaan 21, 2264 CA Leidschendam;
tel/fax: 070 3278706;
e-mail: hanswallin@tiscali.nl;
Jacques de Coo, e-mail : jdecoo@noknok.nl

Hello Czech Republic

(website over Tsjechië in o.a. Engels)
Internet: <http://www.czech.cz/en>
Facebook: <https://www.facebook.com/Czechia.eu>

Slowakia.travel

(website over Slowakije in o.a. Engels)
Internet: <http://slovakia.travel/en>
Facebook: <https://www.facebook.com/slovakiatourism>
YouTube: <https://www.youtube.com/user/SlovakTB>